

Memòria Treball Transversal

Títol: Matriarques

Curs: 2023-2024

Grup: 5

Integrants:

Alcantarilla Calderón, Paula

Pérez Barrios, Sara

Alcayde Montalt, Anna

Herrero Gabarda, Blanca

Perales Ferrer, Joan

Alvarado Castelló, Cristina

UNIVERSITAT
POLITÈCNICA
DE VALÈNCIA

UNIVERSITAT POLITÈCNICA DE VALÈNCIA
FACULTAT DE BELLES ARTS DE SANT CARLES

TRABAJO TRANSVERSAL

El trabajo transversal consiste en la realización de un trabajo original donde se manifiesten los conocimientos y las habilidades adquiridas en las asignaturas desarrolladas a lo largo del año académico.

Curso: 2022-2023

Grupo: xx

Asignaturas:

Fundamentos del Color y la Pintura
Historial del Arte Moderno
Fundamentos del Dibujo
Escultural
Tecnologías de la Imagen I

INTEGRANTS

Paula Alcantarilla Calderón

ACTIVITAT
Redacció de memòria
Maquetació
Producció
Investigació
Desenvolupament idees

Blanca Herrero Gabarda

ACTIVITAT
Redacció de memòria
Coordinació
Producció
Investigació
Desenvolupament idees

Sara Pérez Barrios

ACTIVITAT
Redacció de memòria
Producció
Investigació

Anna Alcayde Montalt

ACTIVITAT
Redacció de memòria
Producció
Investigació
Desenvolupament idees

Joan Perales Ferrer

ACTIVITAT
Producció
Investigació
Cartell

Cristina Alvarado Castelló

ACTIVITAT
Redacció de memòria
Producció
Investigació

Facultat de Belles Arts UPV
28/05/24

M
M
A
T
R
I
A
R
Q
U
E
S

Sara Pérez Barrios
Joan Perales Ferrer
Anna Alcayde Montalt
Blanca Herrero Gabarda
Cristina Alvarado Castelló
Paula Alcantarilla Calderón

ÍNDIX

6 PROPOSTA INICIAL

BREU DESCRIPCIÓ

Breu explicació sobre la motivació del projecte plantejat. Com a punt de partida se mostren els mapes conceptuals, esboços, dibuixos i fotografies previes.

9 REFERENTS

INFLUÈNCIES

Anàlisi de la imatge i dels referents utilitzats per a la proposta plantejada.

13 DESENVOLUPAMENT

ANTEPROJECTE [FASE I]

Descripció de la metodologia del treball realitzat en la fase preliminar i resultats obtinguts.

RESULTATS: ANTEPROJECTE

REVISIÓ I ANÁLISI

18 DESENVOLUPAMENT

TREBALL TRANSVERSAL [FASE II]

Descripció de la metodologia del treball realitzat: organigrama de treball, mapes conceptuals, etc.

25 RESULTATS

TREBALL TRANSVERSAL [FASEII]

Reflexió sobre el treball transversal, anàlisi dels objectius complits i conclusions.

32 BIBLIOGRAFIA

REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

Proposta inicial

La motivació inicial per a realitzar el projecte plantejat part del desig d'explorar les identitats de diferents persones i de contar la història i experiències d'aquestes. Totes les idees que hem tingut des del començament d'aquest projecte, i que han anat evolucionant, giren entorn de la idea de contar i narrar tot allò que conforma la identitat d'un individu.

Vam pensar que la millor forma de relatar açò era a través de diverses obres i no solament d'una, perquè un gran nombre d'obres reflectirien millor la gran complexitat i tots els factors que conformen el què és la identitat. Volíem mostrar també la gran diversitat d'identitats, i per tant, teníem l'objectiu de retratar a diverses persones. Per a expressar les vivències de cada persona vam reduir el nombre d'obres a quatre per identitat, cadascuna parlant dels que pensàvem eren els principals factors de construcció de la identitat, que dividirem en quatre categories: el retrat clàssic del rostre, la vocació, un lloc i les mans, que poden arribar a representar les experiències i tot el viscut.

La distribució de les obres seria en forma de mural i constaria de la identitat de 12 persones, i per això cada membre del grup es faria càrrec de dues identitats, encarregant-se així de l'elaboració de huit obres. Encara que treballaríem per separat per a tractar cadascú les seues identitats, també hauríem d'estar en constant comunicació i col·laboració per a tindre un treball final coherent i cohesiu.

El nostre objectiu és aconseguir un retrat conjunt coherent creat a partir d'aquests retrats individuals. No crearíem a soles un mural explorant la identitat de 12 persones, sinó que també es podria veure com un retrat conjunt global.

Cada membre del grup utilitzarà les expressions artístiques i tècniques que considere per reflectir la seua idea. No seria un mural com s'entén clàssicament, fet en pintura, sinó un mural en tota classe de materials, anant aquests des de ready-mades fins peces audiovisuals.

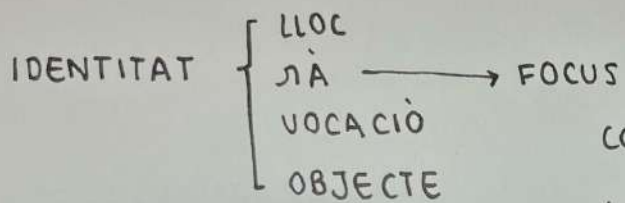
La distribució inicial en la qual vam pensar va ser en un mural a manera de quadrícula que ocuparia una paret sencera. Cada columna seria una persona o identitat i cada fila una d'aquestes quatre categories mencionades anteriorment.

Volíem que totes les identitats tingueren la mateixa importància i que no ressaltaren unes més que altres.

Aquesta és la idea que ens ha motivat a trobar l'actual proposta.

Que conforma la identitat d'una persona?

Com podem retratar-la?

Com retriitem a una persona mitjançant
les seues mans?

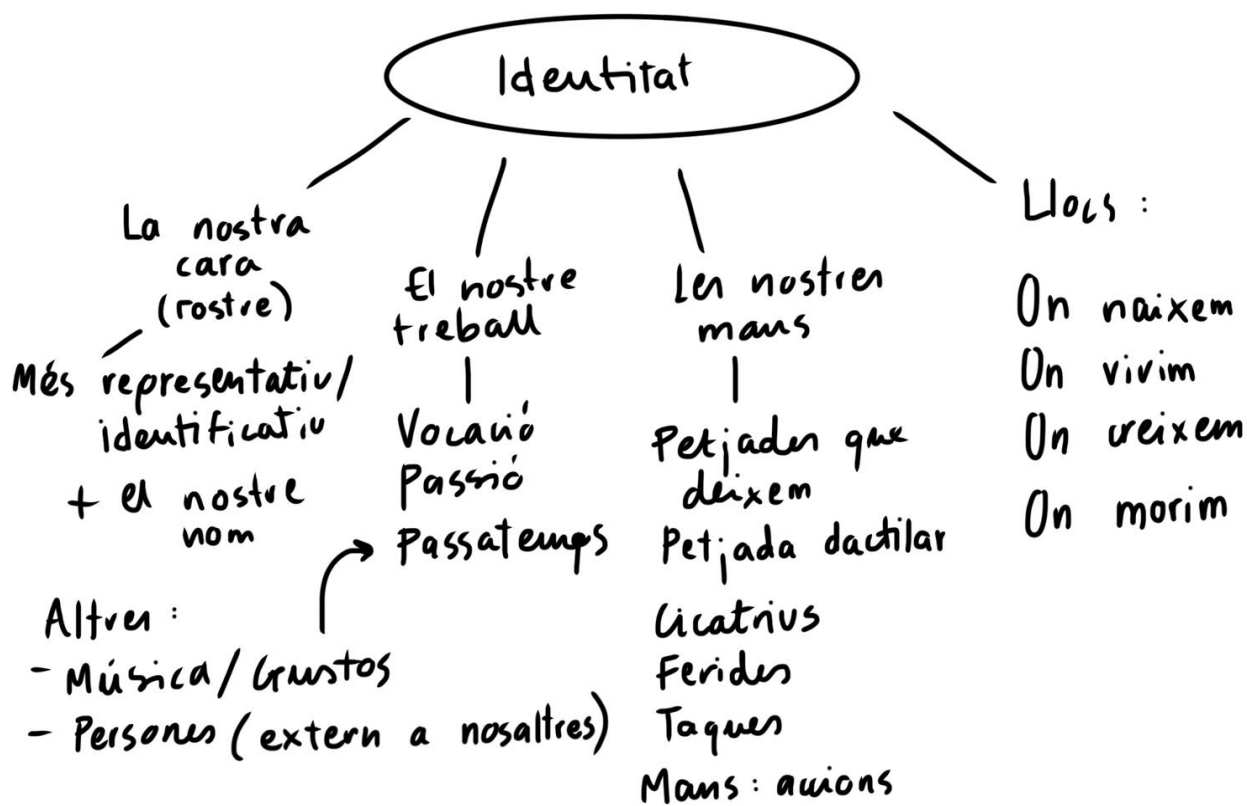
- emprentes dactilars

- marques

- malformacions { natales
 { per el temps

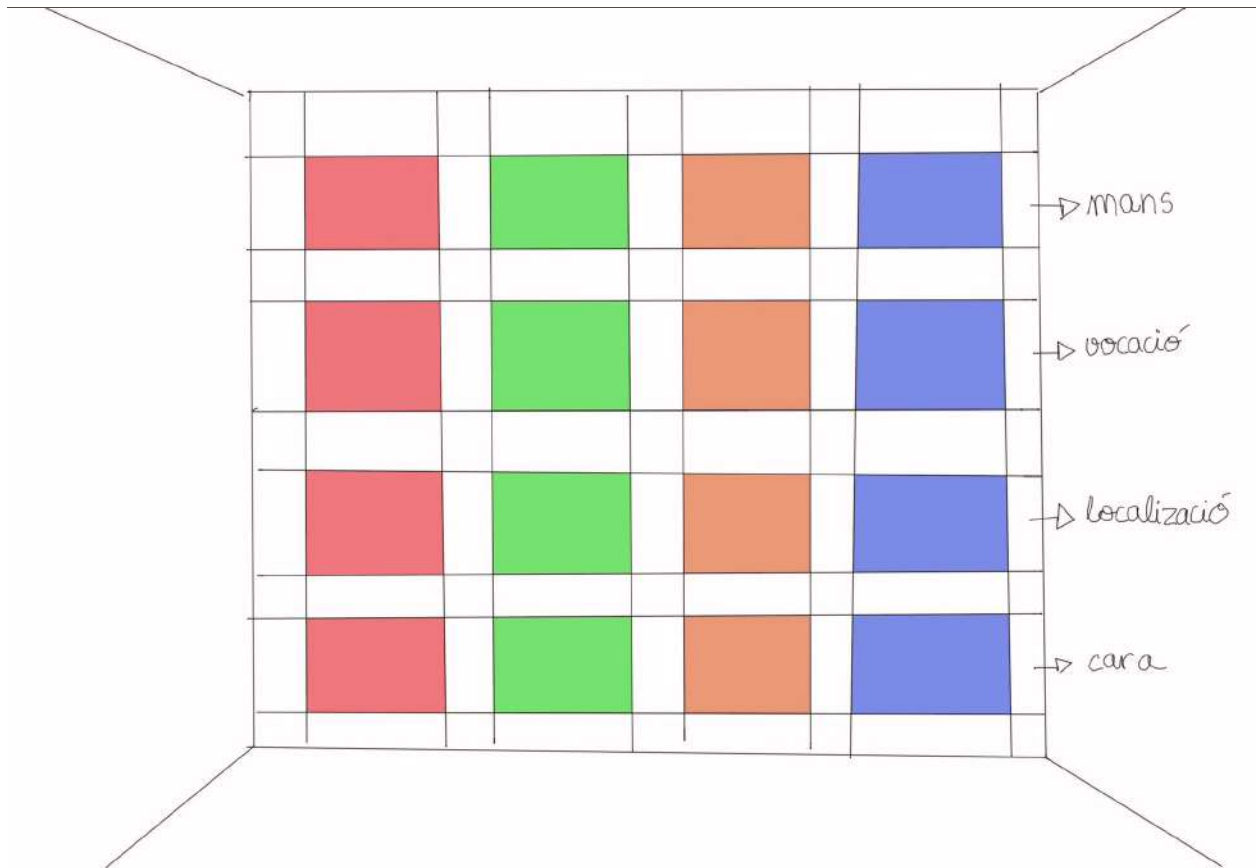
RETRAT de mans?

Jural?

Imatge 1. Esboç previ a la idea de l'anteprojecte. Exploració del tema.

8 | Matriarques

Imatge 1. Esboç de la previsualització de l'obra completa.

Imatge 2. Esboç de la previsualització de les quatre categories.

Referents

Al llarg del curs hem anat descobrint artistes que ens han inspirat per al treball transversal, tant en classe com fora de l'àmbit acadèmic. Hem trobat referents que ens han inspirat a l'hora de decidir la disposició de l'obra, amb la temàtica o les tècniques, entre altres coses. Cada integrant del grup hem tingut diferents referents i amb l'ajuda de les tutories amb el professorat hem descobert uns altres.

En primer lloc, i fent referència a la temàtica, el nostre treball se centra en les matriarques, però específicament en les dones majors. Hem trobat a l'artista Virginia Bersabé, qui ha centrat la seua obra en aquestes, sobretot mostrant la vida diària en les seues cases. El que més ens ha agradat d'ella és l'estudi que es veu a la seua obra de la memòria d'aquestes i els seus records que més els ha marcat. Així mateix, a la nostra obra també podem veure aquests punts tan sensibles.

A l'hora de disposar l'obra hem trobat inspiració al fotògraf alemany Wolfgang Tillmanms. Aquest utilitza l'espai d'una manera aleatòria formant ritmes amb fotografies de diferents mides, colors, o inclús formes. Trobant inspiració en la seua obra hem decidit disposar-les barrejades perquè no es puga distingir una àvia d'una altra i d'aquesta forma trobem el que tenen en comú i formen una sola identitat. L'objectiu és que tot el món puga trobar alguna cosa que li recorde a la seua àvia, per això volem que estiga disposat d'aquesta manera.

Un altre referent en el qual ens vam inspirar considerablement va ser Robert Rauschenberg, un gran artista que va destacar en el Pop-Art. D'aquest artista ens va agradar que a les seues obres combine diferents tècniques i elements com ara la pintura i l'escultura, així com la fotografia, el gravat i la performance. Rauschenberg té una gran varietat d'obres, però ens va cridar més l'atenció les que estan

treballades a manera de collage o amb diferents elements, a més de la introducció de diversos colors cridaners i vius.

Continuant amb el color hem elegit el roig com a element formal per cohesionar i relacionar totes les obres. Aquest color simbolitza la força, la valentia, el poder... Tot el que són les matriarques. Kandinsky era un artista que utilitzava molt aquest color. Amb el color roig viu volia mostrar la joventut, però si al contrari era fosc representava la maduresa. I això és el què volem mostrar, tots els records de quan eren jóvens però també l'experiència de tota una vida. Kandinsky expressa sentiments que van més enllà del què és real a través del color. Així ho explica ell mateix a *De lo espiritual en el arte*: "Grosso modo, el color és una potència que influeix directament sobre l'ànima".

Finalment, cada membre del grup ha trobat inspiracions i referents diferents per a executar les obres individuals, però aquests són els que hem trobat en comú i els que defineixen tota l'obra en conjunt.

Image 1. Installation view of “Wolfgang Tillmans: To look without fear,” at MOMA. Photograph by Emile Askey / © MOMA

Image 2. “Wolfgang Tillmans: 2017,” installation view, Tate Modern, London, February 15 to June 11, 2017. Courtesy David Zwirner

Imatge 1. Robert Rauschenberg. Retroactive I. 1964. MOMA.

Imatge 1. Sense títol (1968) Mark Rothko. MOMA.

Imatge 2. Línies negres (1913) Wassily Kandinsky. Guggenheim Bilbao.

Desenvolupament anteprojecte

Quan ens van presentar el projecte del transversal vam fer una pluja d'idees i entre aquestes vam seleccionar dos principals.

La primera idea consistia a construir una identitat a través d'objectes, triats a consciència, a manera de mural. Amb la selecció d'aquests intentaríem conformar i reflectir els gustos, el treball, la ideologia i altres aspectes d'una personalitat. No se centrava tant a la producció d'aquests objectes com a la selecció i organització d'aquests per a conformar una identitat.

La segona idea consistia a explorar la identitat de les persones a partir de les mans, des de diferents punts de partida. Per exemple, des de la idea que el que fem és el que som, és a dir, la nostra vocació, treball i accions són el que ens construeix com a individus, què és una teoria ja formulada per Karl Marx en la seua època.

En un principi havíem triat la segona idea, volíem centrar tota la producció d'aquest projecte travessant l'objectiu de contar els records, les memòries i les experiències de cada persona, ja que tots estem marcats pels nostres actes amb les nostres mans. El nostre objectiu era girar el cap per a mirar amb distància allò que les mans ens contenen sense veu, el que les paraules no poden dir, el que sols poden contar les empremtes presents en cada mà. També ens havíem plantejat fer una obra conjunta entre tots els membres, en la que tots aportarem un poc. I després obres individuals cadascun, però finalment vam descartar la idea per manca de cohesió entre l'obra conjunta i les individuals. També perquè després de considerar-ho en més calma i tindre una tutoria, ens vam adonar que era

massa treball i que potser el temps seria un impediment.

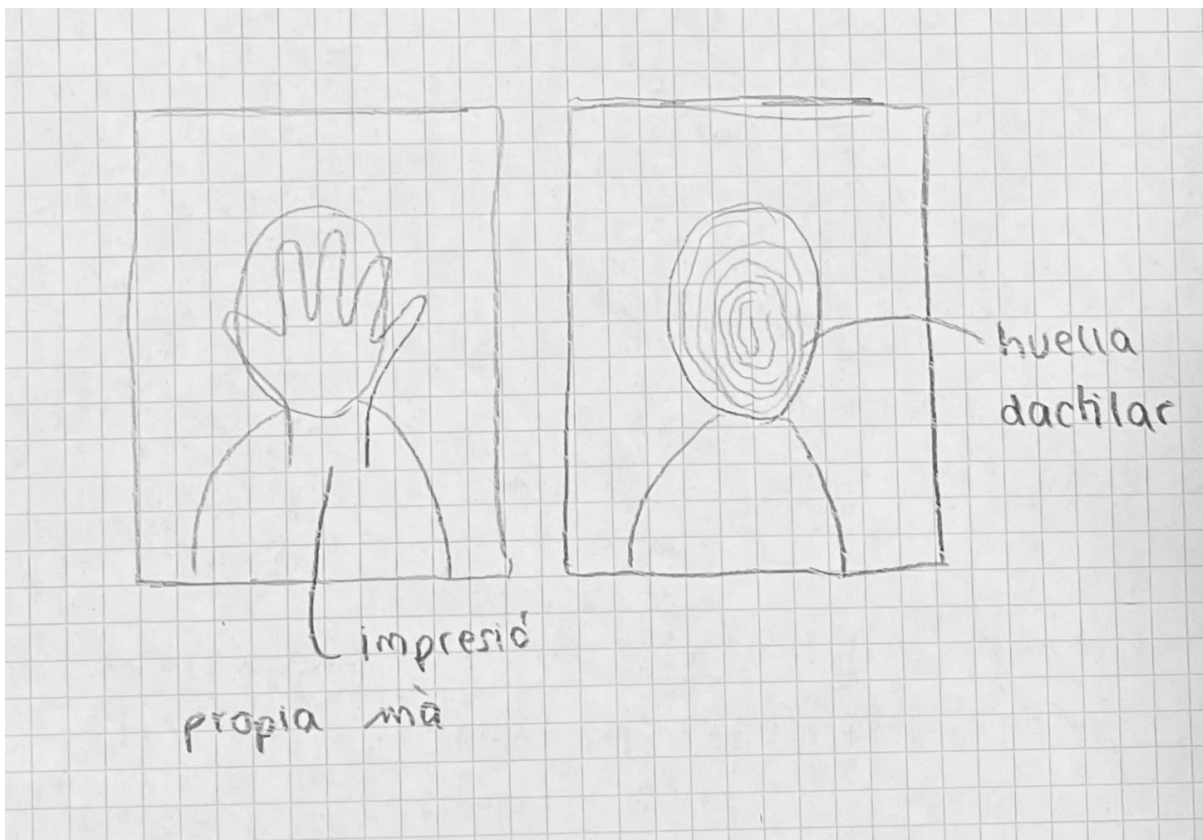
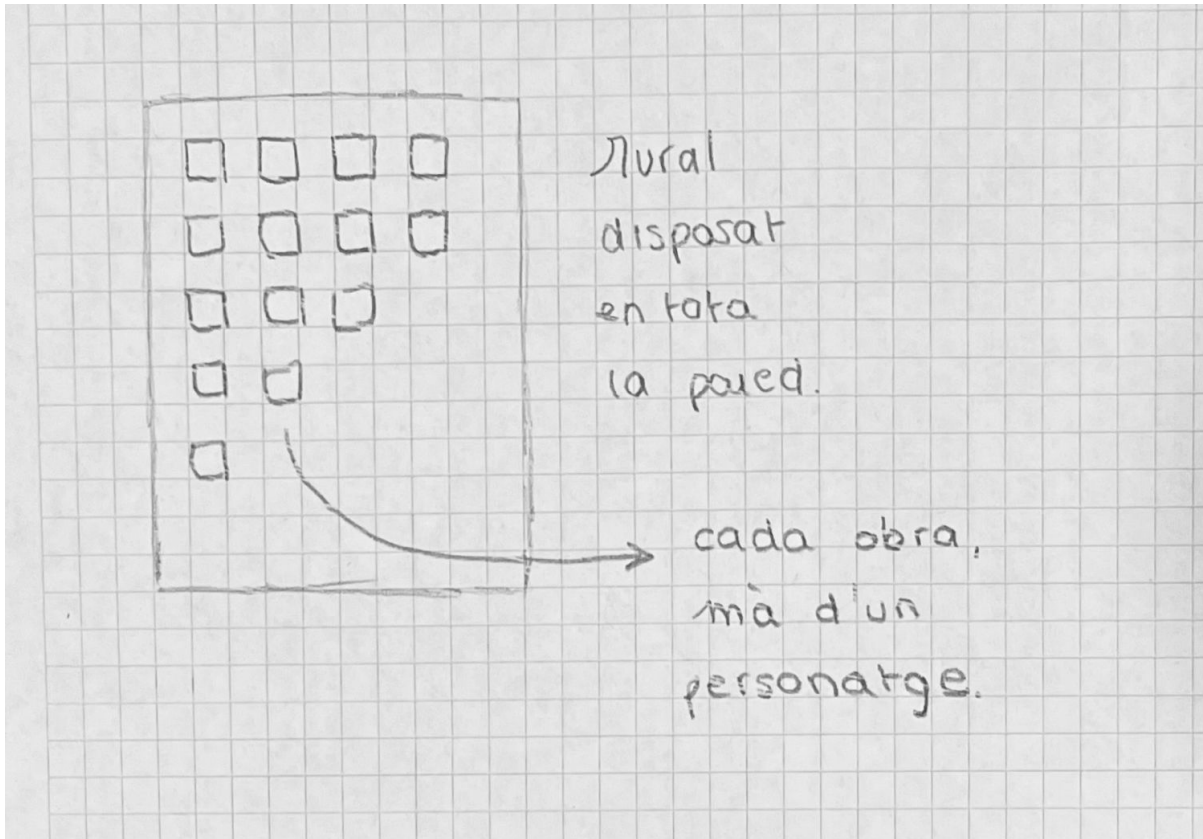
Quan vam començar a pegar-li voltes a la idea de les mans ens vam adonar que no teníem un punt en comú que unira totes les propostes i que si seguíem per aquest camí no aniríem a tindre un treball coherent que expressara una idea comprensible.

Amb tot açò, al projecte artístic el vam anomenar "Històries contades", el qual suposa una mirada cap a les vivències que queden reflectides en les nostres mans, la nostra pell i que, al cap i a la fi, també ens construïxen com a individus. Tot i açò, era un títol provisional.

A partir de les dues primeres idees que vam tindre al començament de l'avantprojecte vam pensar que el millor era contar tot el que volíem en un mural, però no centrar-ho solament en les mans sinó en altres temàtiques. Així és com va nàixer la proposta final de l'avantprojecte: un mural que contara les experiències i històries de diferents persones.

Hem decidit fer dues identitats per membre perquè ens semblava el millor nombre per a poder comprendre totes les obres sense que siga excessiu o aclaparador i tenint en compte el mencionat prèviament, el temps del qual disposem. També hem pensat, que com cada membre treballarà individualment, cadascun de nosaltres acabarà utilitzant una tècnica diferent per a reflectir les seues idees i, per tant, tindrem una obra molt diversa, que podria arribar a representar també la diversitat de les identitats que trobem al món.

Finalment, podem dir que la idea final del nostre avantprojecte és el conjunt de totes les nostres idees prèvies. Un projecte artístic el qual volem enfocar cap a la recerca de la identitat, en el recorregut de la vida que cadascun amaga darrere d'unes mans, d'un rostre, d'un objecte o d'una passió.

Resultats

anteprojecte

Després de tot el procés de l'avantprojecte i de l'exploració de les idees, l'obra finalment es tracta d'un mural conjunt de quatre obres per membre (vint-i-quatre en total) les quals conformen la identitat de diferents persones que són properes als membres del grup i que tenen històries que considerem importants contar. Quatre obres que hem dividit en aspectes fonamentals de la identitat: la vocació, un retrat de les seues mans i un obra totalment lliure, que permetrà que els membres tinguen llibertat per abordar l'aspecte que vulga. Un projecte en el qual buscàvem narrar la identitat de persones properes a través del tractament de les històries, experiències, vivències i records.

Vam decidir que una forma de trobar la cohesió i l'ordre en l'obra era a través de la delimitació del tamany d'aquestes. També volíem exposar-ho de tal manera que se seguira una harmonia, contant així aquestes identitats

tan marcades i tan treballades amb el temps.

Com a resultat d'aquest avantprojecte ens quedem especialment en el fet d'haver trobat el nostre objectiu: volem contar la vida d'una sèrie de persones i fer una exploració entorn a la formació de la seua identitat. També tenim algunes obres realitzades abans de girar la nostra idea de treball, especialment fotografies de mans.

No obstant això, encara hem de trobar i decidir molts aspectes del nostre treball per a què totes les obres individuals tinguen coherència entre elles.

Desenvolupament Transversal

Després de reprendre el projecte transversal i d'analitzar el que teníem fins eixe moment ens vam adonar que encara quedaven molts aspectes per treballar i decidir. Especialment, algun element que unira tota l'obra per a què aquesta fora coherent i cohesiva.

D'aquesta forma, es va buscar un punt de connexió entre totes les obres i es va decidir centrar-les en la identitat d'alguna persona que ens ha marcat en la nostra vida, ja que era necessari tindre algun punt de cohesió entre totes. Després d'estar pensant sobre les diferents opcions respecte a la persona que volia elegir cada membre del grup, es va arribar a la conclusió de reflectir la imatge i la història de patrons femenins, concretament les àvies, perquè tenen un paper molt significatiu. Vam elegir aquest grup de persones perquè ens pareixia important contar les experiències i històries d'unes dones que havien crescut amb prohibicions i repressions masclistes. També en persones d'aquesta generació perquè en ser més majors tenien més experiència i generalment, més coses que contar i finalment, perquè eren persones accessibles i properes de les quals podíem treure molt material i molta informació. Ací va eixir el nou títol i tema per a l'obra: Matriarques.

Pel que fa a la disposició de l'espai, en un primer moment pensàvem fer quatre obres per membre del grup i exposar-les en una espècie de mural. Cadascuna d'aquestes havia de parlar sobre la vocació, les mans, el lloc i una obra lliure. En observar l'espai del qual disposàvem, tres parets, vam pensar que la millor forma d'exposar-les eren repartides per tres grups, és a dir, en cada paret anirien huit obres, dues identitats. Però es va arribar a la con-

clusió que si el treball s'exposava així, possiblement a l'espectador li resultaria més fàcil veure unes obres més que altres i se li llevaria importància a algunes identitats. Més avant, després de rebre consells dels professors va haver-hi un gir al treball. Vam adonar-nos que les quatre categories que havíem definit de forma tan tancada eren un impediment per a la producció d'obres i per al flux de les idees. Volíem contar tantes coses, que elaborar una sola obra dedicada a cada aspecte se'ns quedava curt. A més, la delimitació del format també ens frenava.

Després d'analitzar el nombre d'obres que s'anaven a fer inicialment per persona i veient el temps que hi havia per a fer el treball, es va decidir fer una reducció respecte als continguts dels quals partia el projecte. Es va pensar en què cada membre del grup se centrara tan sols en una persona amb la finalitat de contar la seua identitat.

Per tant, en un principi vam decidir que a les dues parets expositives disposades als laterals, es farien dos grans murals d'obres amb diferents tècniques, mesures, colors, significats, etc. Cada membre realitzaria un nom d'obres, les quals parlaren sobre la vida de la seua àvia, però cada obra es faria lliurement. La connexió ja no seria la grandària, sinó la temàtica i un nou element formal: el color. El roig. Vam elegir aquest color perquè representava la força i el poder relacionat en les matriarques. També pot representar altres aspectes com l'amor o el fet que són totes àvies sanguínies.

Totes les obres anirien disposades a les dues parets laterals sense cap ordre, de manera que l'espectador en veure l'obra pugua entendre-la de manera conjunta sense saber de quina de totes les àvies parla cada obra, ja que la identitat de totes està relacionada. I perquè d'aquesta forma es podia trobar el que tenien totes en comú.

IDEES

- Anna - iaia JI Amparo
- Sara - iaia Amparo
- Joan - iaia Vicenta
- Cris - iaia Carmen
- Paule - iaia Ligia - Iman
- Blanca - iaia Rafaela

Anna

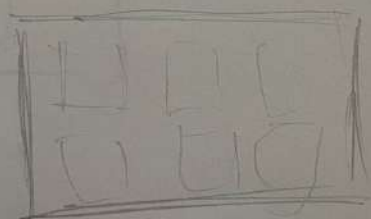
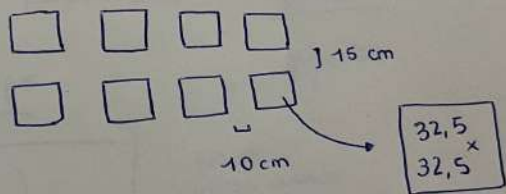
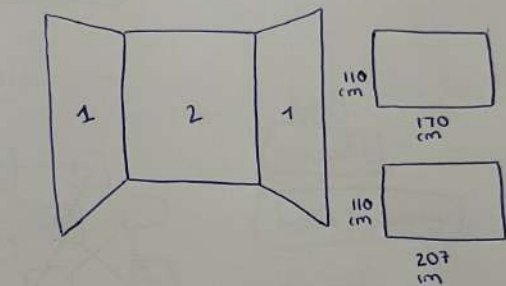
"Teatre"

- Rolls collage en gang, videolog
- Massa maue
- lloc, vocació

Paule

Fotografia, superposició, jugar 2 cultures

MESURES ESPAI / OBRA

cris

- costura
- readymade
- dibuixos
- gills
- casa

Musica, en bucle
sorolls
Ama - Sainet,
teatre

Paula -
Cris - Maquina cost

JOAN

"ballet"

- Madrid, casa modista
- Vocació ballet
- Jans moviment
- Pintura.

Joan - Ballet
Blanca - Paredes

Audio
Iaia
Ruido casa

SARA

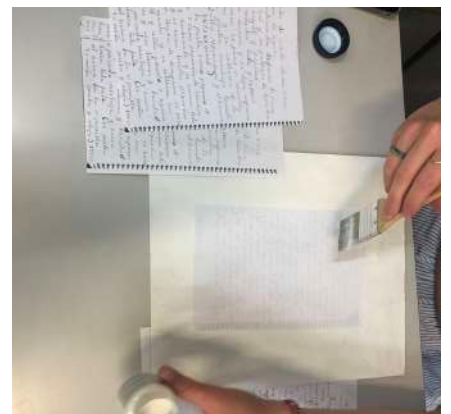
- Papereria, xuxes
- França

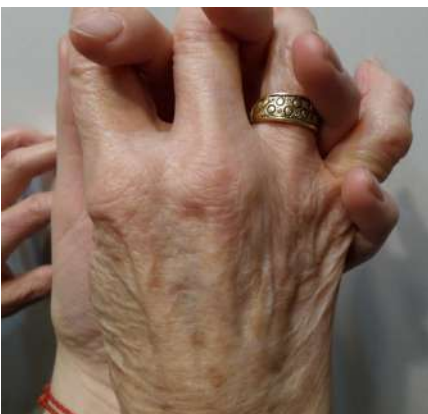
Es va decidir que a la paret central de la sala es col·locarien sis obres de major mida que les situades als laterals. En aquest cas, cada membre executaria una obra centrada en la seua àvia. Amb aquesta obra es pretén impactar a l'espectador, ja que tenen major format i se situen al centre.

No obstant això, una volta vam tindre els quadres de major format que anaven a disposar-se al centre ens vam adonar que era un poc contradictori que enmig hi haguera unes obres ordenades i als laterals un caos pictòric. Per això, finalment vam decidir que les tres parets estarien totes barrejades.

En conclusió, una vegada que vam començar a fer obres va començar un procés que ha estat ple d'incògnites i de problemes que hem hagut de pensar i solucionar, però han sigut aquests els que ens han portat al resultat final.

21 | Matriarques

Resultats

Transversal

Finalment i després de tot el procés pel que ha passat el nostre projecte, hem arribat a un resultat final.

Matriarques és un projecte que gira entorn de la narració de les històries, vivències i experiències de les dones majors de la família dels integrants del grup. Volíem donar veu a totes les dones cuya història és oblidada moltes voltes, però que avui en dia encara hauria de tindre importància perquè reflecteix el present.

Hem decidit distribuir l'obra en forma de mosaic perquè arribarem a la conclusió que aquesta seria la millor manera per a integrar totes les obres. A més barrejar les diferents identitats causaria en l'espectador un punt de confusió, no sabent distingir entre les diferents històries ací contades i, per tant, podria sentir-se identificat d'alguna forma. Amb açò també trobem el que tenen en comú totes les dones ací representades, el que les uneix. Per exemple el tema del fil i la costura, que és una professió i passatemps que les generacions actuals ja no tenen en comú.

Totes les figures escollides són referents per a nosaltres, es tracta de les nostres àvies. Són de la mateixa generació, i encara que han viscut en el mateix moment històric, cada una d'elles l'ha viscut d'una manera.

També cal destacar el predomini de l'ús del color roig. Hem escollit aquest, ja que és un color que transmet molta energia. Volíem representar la força que han tingut totes aquestes referents per a tirar endavant.

La majoria de les obres són plàstiques, però també hem fet ús de ready-mades, com una cadira en miniatura o una bobina de fil. Una altra cosa que hem introduït en l'exposició i que ha canviat

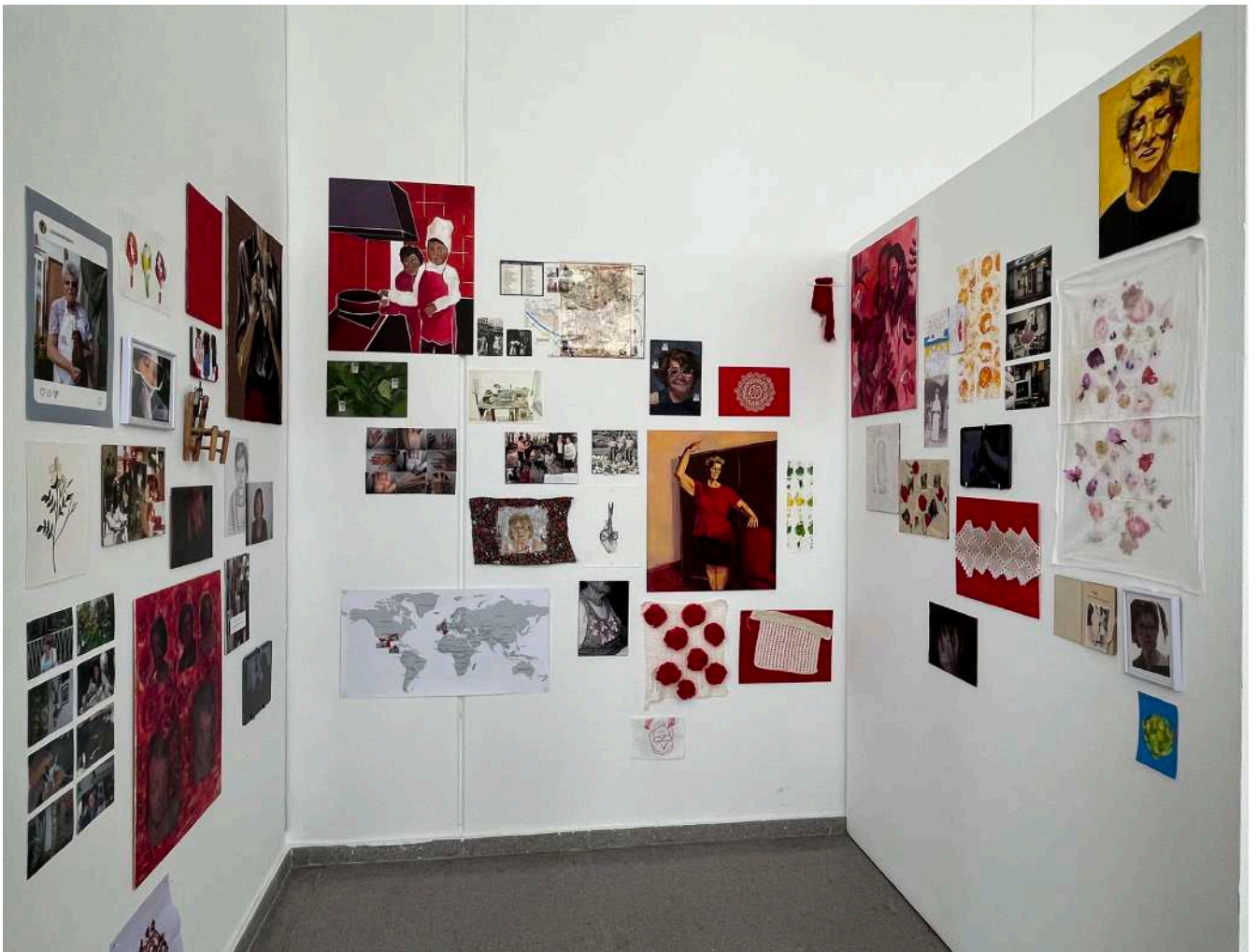
aquesta radicalment han sigut les obres audiovisuals. Es tracta de dues obres que representen el somni de dues de les retratades. Una d'elles apareix tocant les castanyoles, ja que el seu somni era ser ballarina, i l'altra cosint, perquè ha estat la seua professió. El realment impactant d'aquestes dues obres va ser el so, que li canviava l'ànima al treball i creava una aura completament diferent, molt més íntima. Aquest s'unia perfectament entre si i permetia introduir-se més en l'exposició.

Vam voler introduir els altres sentits a més de la vista per això vam incloure aquestes peces, a més d'unes altres que fan referència al tacte, com les teles o la bobina de fil.

Estem molt contents amb els resultats, ja que a pesar d'haver sigut un procés molt llarg i amb les seues dificultats, hem sigut capaços de fer una proposta que ens agrada i inspira. Hem comprés moltes coses sobre nosaltres mateixos, sobres les retratades i sobre el procés artístic.

Bibliografía

GOMPERTZ W. ¿Qué estás mirando? 150 años de arte moderno en un abrir y cerrar de ojos. Editorial Taurus. Barcelona: 2013.

MOMA. Wolfgang Tillmans. <<https://www.moma.org/artists/8044>> [Consulta: 15 de març de 2024]

MOMA. Robert Rauschenberg <<https://www.moma.org/artists/4823>> [Consulta: 20 de març de 2024]

MOMA. Mark Rothko <<https://www.moma.org/artists/5047>> [Consulta: 20 de març de 2024]

MUSEO GUGGENHEIM DE BILBAO. Kandinsky <<https://www.guggenheim-bilbao.eus/exposiciones/kandinsky>> [Consulta: 20 de març de 2024]

KANDINSKY, W. (1989). De lo espiritual en el arte. México: Premia.